

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279)

Переглянути у форматі pdf

А. С. Кумачова

ПОЛІТИКА ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ» ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

№ 12, 2015

[Назад](#)

[Головна](#)

УДК 351:338.2

А. С. Кумачова,
здобувач, Донецький державний університет управління, м. Маріуполь

ПОЛІТИКА ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ» ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

А. Kumachyova,
applicant, Donetsk State University of Management, Mariupol

POLICY FORMATION AND DEVELOPMENT OF "GREEN ECONOMY" AS A SPECIFIC OBJECT OF PUBLIC REGULATION

В статті обґрунтовано необхідність створення ефективної системи державного регулювання «зеленої економіки» з урахуванням сучасних тенденцій економічного розвитку; визначено суб'єкти, які створювались в Україні протягом останніх десятиліть з метою впровадження засад сталого розвитку в різні сфери суспільного життя; сформульовано визначення суб'єктної структури державної політики розвитку «зеленої економіки», проведено сутнісний аналіз визначення «зеленої економіки» як об'єкта державного регулювання; запропоновано визначення державного регулювання у сфері «зеленої економіки»; визначено, що через різноманітність цілей «зеленого» зростання державне регулювання у сфері «зеленої економіки» охоплює певний ряд політичних напрямів та їх комбінацій; проведено групування напрямів та відповідного інструментарію в рамках цілей державного регулювання у сфері «зеленої економіки».

The article grounds the need for development effective system of state regulation of "green economy" in accordance with modern trends of economic development; defines entities created in Ukraine over the past decades to implement the principles of sustainable development in various spheres of public life; formulates the definition of subjective structure of the state policy of development "green economy"; conducts an essential analysis of definition of "green economy" as an object of public regulation; proposes the definition of public regulation of "green economy"; determines that state regulation of "green economy" covers a certain range of policy areas and their combinations because of the diversity of "green" growth objectives; organizes grouping of areas and appropriate tools within the objectives of public administration in the area of "green economy".

Ключові слова: «зелена економіка», державне регулювання, суб'єкт державної влади, об'єкт державного регулювання, стратегія.

Keywords: "green economy", public regulation, public authorities subject, object of state regulation, strategy.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Традиційна орієнтація державного управління в Україні на індустріальний шлях розвитку сприяла відповідній розбудові гілок державної влади з одночасним розпорощенням обов'язків та дезорганізацією процесів вдосконалення та модернізації, що призвело до структурних диспропорцій, високого ступеню бюрократизації та корупції, низької ефективності діяльності ряду профільних відомств. В цих умовах застосування будь-яких сучасних методів та підходів до організації системи господарювання, які активно впроваджуються як розвинутими країнами, так і країнами, що розвиваються, є практично неможливим або таким, що важко поширити у практиці без комплексного реформування економіки. Проте абстрагування від сучасних тенденцій, зокрема таких, як впровадження засад «зеленої економіки», також неможливе через швидкі темпи глобалізації, необхідність виконання умов євроінтеграції та потребу залучення іноземних інвестицій в економіку країни. Як зазначає О.В. Балуєва [1, с. 11], в ключових секторах «зеленої економіки» завдяки економічним реформам та державній підтримці послаблюються зв'язки між економічним зростанням та споживанням ресурсів і негативним впливом на навколишнє середовище. При цьому Д. Вальтер [2, с. 78] зауважує, що у деяких країнах світу ініціатором переходу на шлях до «озеленення» економіки став приватний бізнес. Проте з урахуванням сучасних українських реалій, за відсутності реформування з метою створення сприятливих умов для ведення бізнесу в країні, саме від державної влади та політики, що виробляється нею, залежать перспективи розвитку «зеленої економіки». Це підтверджується результатами підрахунку рейтингу Світового банку щодо легкості ведення бізнесу [3] (Doing Business) – другий рік поспіль Україна поліпшує свої позиції. Ключовою реформою, яка сприяла підвищенню у 2015 році, стало спрощення реєстрації бізнесу, при цьому за показниками захисту прав міноритарних інвесторів, отримання кредитів та дозволів на будівництво рейтинг країни знизився.

Отже, актуальним завданням для сучасної системи державного управління є розробка механізмів формування та реалізації державної політики розвитку «зеленої економіки», які б узгоджували інтереси держави, бізнесу та громади, комплексно вбудовували розвиток «зеленої економіки» у процес вдосконалення державної економічної політики країни, створювали умови для прискорення розвитку країни, підвищення рівня і якості життя населення.

Тому, **мета дослідження** полягає у формулюванні ключових особливостей державного регулювання «зеленої економіки» для визначення вихідних напрямів розвитку цієї концепції в українських реаліях.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. «Зелена економіка» в контексті сталого розвитку та державної екологічної політики є предметом дослідження таких вітчизняних вчених як О.В. Балуєва, І.К. Бистряков, Б.В. Буркинський, Т.П. Галушкіна та В.С. Реутов [4], Б.М. Данилишин, Л.В. Жарова, В.Л. Журавський [5], О.М. Коленов [6], Л.А. Мусіна, В.Г. Потапенко [7]; та зарубіжних вчених Дж. Баррі, Д. Вальтера, Б. Далал-Клейтона, С. Басса, Р. Костанца, Дж.С. Камберленда, Х. Делі, Р. Гудланда та Р. Норгарда [8], В.О. Поховощева та А.В. Лукиної, М.К. Прокопа і багато інших.

При цьому, як зазначають вітчизняні вчені, незважаючи на особливу гостроту екологічних проблем, парадигма збалансованого розвитку поки не набула достатнього поширення [6], практичні механізми втілення вимог законодавства щодо забезпечення сталого розвитку поки що розроблені недостатньо [5], існує неузгодженість діяльності окремих галузевих органів центральної виконавчої влади і, як наслідок, відсутня стратегія формування політики сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки, прийнятих у Європейському Союзі [7].

Отже, дослідження шляхів впровадження «зеленої економіки» в державну економічну політику в цілому та за галузевим принципом, формування або удосконалення нормативного та інституціонального середовища, розробка відповідних механізмів та моделей залишаються актуальним завданням на сьогоднішній день.

Виклад основного матеріалу дослідження. «Зелена економіка» як напрям в економічній науці, сформувалась в останні два десятиліття, та у найбільш загальному сенсі передбачає, що економіка є залежним компонентом природного середовища, в межах якої вона існує, і, одночасно, є її частиною.

За визначенням ЮНЕП, «екологізація» економіки означає «процес реконфігурації підприємств та інфраструктури для підвищення необхідної віддачі від природних, людських та економічних капітальних вкладень, і при цьому скорочення викидів парникових газів, видобутку та використання природних ресурсів, утворення відходів та соціальної нерівності» [9].

Д. Габор, У. Коломбо, А. Кінг та Р. Галлі у своїй доповіді «За межами століття марнотратства» [10] для Римського клубу прийшли до висновку, що межі розвитку створюються через інституційну неефективність, відсутність реальних розроблених цілей, пріоритетів та механізмів вироблення стратегії і оцінювання результатів і наслідків рішень.

Як зазначає Д. Вальтер [2, с. 126], якщо уявити собі розмір завдання – в дуже короткий історичний проміжок часу у всьому світі здійснити революційні зміни в індустріальному суспільстві, яке засновано на високоінтенсивному використанні вуглецю, то стає зрозумілим, що для здійснення подібної зміни парадигми необхідно намітити новий симбіоз ринку та державного регулювання.

При цьому створення ефективної системи регулювання економіки може визначити права і створити стимули, які в свою чергу активізують перехід до «зеленої економіки», а також дозволить усунути існуючі бар'єри для «зеленого» інвестування. Також за допомогою системи регулювання можна регламентувати найбільш шкідливі види діяльності, несумісні зі стійким розвитком, встановити мінімальні стандарти або повністю заборонити деякі види діяльності. Крім того, адекватна система регулювання знизить ризики та сприятиме підвищенню довіри інвесторів до ринку. Позитивним доповненням до державної нормативно-правової системи може служити саморегулювання галузей і добровільні угоди між урядами країни і компаніями [11].

В цьому контексті «зелена економіка» є залежною від рішень відповідних суб'єктів державної влади.

Так, Постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 1997 р. №1491 було створено консультативно-дорадчий орган Національну комісію сталого розвитку при Кабінеті Міністрів України (рік втрати чинності – 2003), Указом Президента від 3 травня 2003 р. №388/2003 було створено Національну раду зі сталого розвитку при Президенті України (рік втрати чинності – 2007), у 2009 р. Указом Президента від 21 серпня №664/2009 – Національну раду з питань науки, інновацій та сталого розвитку України (рік втрати чинності – 2010), Постановою Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. №997 – Національну раду зі сталого розвитку при Кабінеті Міністрів України (рік втрати чинності – 2013).

Формальне існування вказаних консультативно-дорадчих органів не принесло суттєвих результатів. Декілька розроблених проєктів Концепцій сталого розвитку так і не дійшли до розгляду у Верховній Раді України. Звіт України на Саміті Тисячоліття в Йоганнесбурзі був не звітом з реалізації національної стратегії сталого розвитку, а не більше, ніж добірка законів і заходів із захисту довкілля, охорони здоров'я, підвищення рівня життя [4].

Досвід країн ЄС свідчить, що реалізація державної політики сталого розвитку потребує координації зусиль не тільки органів виконавчої влади, а й громадських організацій, «зеленого» бізнесу, експертного середовища та засобів масової інформації [7, с. 18].

В умовах демократичної, правової, соціально орієнтованої держави публічне й, зокрема, державне управління спрямоване на забезпечення прав і свобод людини, високої якості життя громадян, безпеки їх існування. Звідси походить така суттєва особливість функцій такого управління, як постійна спрямованість на життєво важливі потреби об'єкта, тобто діяльність кожного конкретного суб'єкта повинна аналізуватися з точки зору реального забезпечення, насамперед, цих, а не якихось інших внутрішніх потреб самого суб'єкта.

Отже, суб'єктна структура державної політики розвитку «зеленої економіки» визначається певним набором контактних груп, що передбачає появу суб'єкт-об'єктної взаємодії, де кожен учасник проявляє свою суб'єктність через причетність до створення нової політики.

В системі виконавчої влади між суб'єктом і об'єктом управління не існує чітких меж, оскільки система, яка управляє, будучи суб'єктом відносно того чи іншого об'єкта, сама, у свою чергу, може бути об'єктом управління з боку іншого суб'єкта. Це справедливо і у відношенні «зеленої економіки», яка з одного боку потребує втручання держави щодо розробки, запровадження та стимулювання розвитку, а з іншого – за своєю суттю створює нові правила гри для існуючої економічної системи країни.

Об'єкт управління – це система, яка підпорядковується владній волі суб'єкта управління і виконує його рішення, тобто система, якою управляють [1]. Зрозуміло, що оскільки «зелена економіка» є об'єктом дослідження багатьох вчених та відповідних організацій, існує велика кількість підходів щодо визначення її сутності (табл. 1).

Таблиця 1.
Сутнісний аналіз визначення поняття «зелена економіка»

Підхід до визначення	Сутність визначення	Сфера застосування
як інструмент	збереження вичерпних ресурсів, енергозбереження	екологічна безпека
як компонент	складова природного середовища, в рамках якого вона існує	енвіронментологія
як з'єднуюча ланка	об'єднання економічного зростання та екологічної стійкості та соціальної справедливості	сталий розвиток
як система	складна, цілісна система, яка містить у собі численні процеси	стратегічне планування
як механізм	стимулювання економічного зростання та розвитку	макроекономіка
як політичний фокус	сфера державної політики, яка спирається на екологічно сталий економічний прогрес	державне управління
як процес трансформації	нівелювання диспропорцій та дисфункцій сучасної економіки	економічна теорія
як відносини	взаємодія між суб'єктами господарської діяльності	господарське право

Хоча на сьогоднішній день єдиного, узгодженого визначення поняття «зелена економіка» не вироблено і кожна країна в особі уряду розробляє та впроваджує свій власний підхід до розбудови концепції «зеленої економіки» з урахування особливостей господарювання, традицій управління та іншої територіальної специфіки, необхідно відзначити, що всі ці обставини дозволяють включати в цей об'єкт державного регулювання широкий набір методів та механізмів управління, які в свою чергу варіюються та адаптуються відповідно до державної політики країни.

При цьому якщо розглядати державне управління як системне явище, то основними його напрямками є розробка та реалізація державної політики.

Отже, все вищезгадане дозволяє зробити висновок про те, що державне регулювання у сфері «зеленої економіки» представляє собою систему дій, спрямованих на розробку та впровадження відповідної державної політики щодо реалізації мети «зеленої економіки», що полягає у формуванні, імплементації та оцінці ефективності комплексу екологічних засад господарювання для прискорення економічного розвитку та трансформаційних зрушень, та яка затверджується органами державної влади на засадах обговорення з усіма контактними групами-суб'єктами управління і конкретизується у сукупності спеціальних державних програм, планів та стратегій.

Відзначимо, що досягнення економічної вигоди від впровадження концепції «зеленої економіки» можливе лише за умов включення відповідних цілей у державні плани, стратегії, бюджет, як наприклад, це зробили Китай, Південна Корея, Південна Африка. В свою чергу це створює можливості для підвищення віддачі від інвестицій за умов прийняття та реалізації відповідної політики, правил та норм відповідно до принципів сталого розвитку. Прикладом можуть слугувати Індія та Китай, які розробили власні стратегії пом'якшення наслідків зміни клімату, а також розробки Уганди щодо розвитку органічного сільського господарства.

Державне регулювання у сфері розробки та впровадження «зеленої економіки» зазвичай представляє собою комбінацію декількох політичних напрямів, що дозволяє вирішувати різноспрямовані цілі «зеленого» зростання та реагувати на можливі провали ринку та інші політичні проблеми в економіці, тому можна виділити основні блоки державної політики в цій сфері (рис. 1).

Рис. 1. Сфери та відповідні інструменти державного регулювання у сфері «зеленої економіки»

Отже, концептуальна побудова системи регулювання «зеленої економіки» полягає у формуванні цілей, принципів і завдань впровадження та розвитку концепції «зеленої економіки», а на їх основі – вироблення стратегій розвитку та планів реалізації цих стратегій з конкретизацією відповідного інструментарію досягнення планованих результатів, розробкою механізмів використання обраних інструментів та заходів з моніторингу та оцінки ефективності досягнутих результатів за кожною сферою державного регулювання.

Політичні інструменти можна визначити як засновані на економічних стимулах потужні та ефективні методи для досягнення визначених цілей, які носять регулятивний або стимулюючий характер [8, с. 202].

Як зазначають Б.В. Буркинський, Т.П. Галушкіна, В.С. Реутов [4, с. 290], для переходу до «зеленої економіки» пропонується широкий спектр інструментів:

- запровадження політики «зеленого» ціноутворення, яка передбачає відмову від неефективних субсидій, введення додаткових податків на забруднювачів;
- проведення політики державних закупівель, яка заохочує виробництво екологічної продукції та використання відповідних принципів сталого розвитку методів виробництва;

- реформування системи «екологічного» оподаткування, яка передбачає зміщення акценту з податку на робочу силу на податки за забруднення;
- зростання державних інвестицій в екологічну інфраструктуру (громадський транспорт, відновлювальні джерела енергії, енергоефективне будівництво) та природний капітал;

- цільова державна підтримка досліджень і розробок, пов'язаних зі створенням та впровадженням екологічно чистих технологій;

- соціальні реформи, покликані забезпечити узгодженість між соціальною та економічною сферами суспільства.

В свою чергу у Докладі ЮНЕП [13] акцент робиться на тому, що політика держави має носити інноваційний та творчий характер при переході до «зеленої» економіки і що саме це відіграє основну роль при створенні відповідних умов, ринків та спрямуванні приватних інвестицій до «озеленення» економіки. При цьому до умов відносяться:

- ефективна система регулювання, пріоритет державних витрат і закупівель в областях, що стимулюють розвиток «зелених» секторів економіки, і обмеження витрат, які виснажують природний капітал;

- оподаткування і ринкові механізми, що змінюють структуру споживчих витрат і стимулюють зростання «зелених» інновацій;

- державні інвестиції в підвищення обізнаності та навчання поряд із зміцненням міжнародного керівництва.

Остання умова особливо акцентується у дослідженнях багатьох вітчизняних вчених. Так, на думку М.О. Коленова [6], майбутнє української держави залежить від того, чи зможе воно найближчим часом добитися розумного поєднання економічних і екологічних інтересів, при цьому має змінитися тип екологічної свідомості українського суспільства, яка відображає існуючі на даний момент уявлення про взаємовідносини людини і природи і визначає поведінку людей при їх взаємодії з природою.

Крім того, заходами державної політики можна домогтися того, щоб переваги від «озеленення» одного сектора сприяли отриманню переваг від сталого розвитку у інших секторах, що є вельми доречним і необхідним.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На сьогоднішній день багато дослідників вказують на актуальність розробки державної політики, яка б сприяла реальному впровадженню принципів сталого господарювання в систему соціально-економічного розвитку країни. При цьому для досягнення успіху, має бути вирішено ряд суттєвих проблем, пов'язаних з браком фінансових ресурсів, технічного забезпечення та відповідного людського капіталу, необхідних для структурної трансформації економіки на шляху до «зеленого» зростання. Для країн, що розвиваються, вирішення усіх зазначених проблем, в першу чергу, покладається на державну владу, яка є відповідальною за розробку відповідної системи управління формуванням та розвитком «зеленої економіки». При цьому значну роль відіграє суб'єктна структура державної політики розвитку «зеленої економіки», яка передбачає появу суб'єкт-об'єктної взаємодії та має пряме відношення до створення відповідної нової політики. Важливим моментом на старті до розробки такої політики є визначення специфіки «зеленої економіки» та особливостей державного регулювання в цій сфері, які полягають в тому, що вироблення стратегій розвитку та планів реалізації стратегій з конкретизацією відповідного інструментарію досягнення планованих результатів, розробкою механізмів використання обраних інструментів та заходів з моніторингу та оцінки ефективності досягнутих результатів має проводитись за кожною сферою державного регулювання, яка задіяна у формуванні державної політики розвитку «зеленої економіки». У зв'язку з цим подальші дослідження варто присвятити розробці конкретних механізмів впровадження «зеленої економіки» у масштабах країни загалом та за галузевим принципом.

Література.

1. Балуєва О.В. Методологія управління сталим розвитком міста на еколого-економічних засадах : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.06 / О.В. Балуєва; ДВНЗ «Нац. гірн. ун-т». – Дніпропетровськ, 2014. – 36 с. – укр.

2. Дитрих В. Зелений бізнес – мільярдная сделка! На смену доткомам приходят доттрини / Вальтер Дитрих ; [пер. с нем. В. Хартмана] ; Ин-т экон. и прогнозир. НАН Украины. – К., 2009. – 296 с.

3. Doing Business 2015. Going Beyond Efficiency. A World Bank Group Flagship Report. (2014) International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://russian.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB15-Full-Report.pdf>
4. «Зелена» економіка крізь призму трансформаційних зрушень в Україні / Буркинський Б.В., Галушкіна Т.П., Реутов В.Є. – Одеса: ШПРЕД НАН України - Саки: ПП «Підприємство Фенікс», 2011. – 348 с.
5. Журавський В.Л. Україна на шляху до сталого розвитку / В.Л. Журавський // Сучасні виклики для України у сфері політики, економіки та права в умовах глобалізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції в 2 ч. – Ірпін, НУДПСУ, 2010. – Ч.1. – С. 172-176.
6. Колієнов О.М. Концептуальні засади стратегії формування та реалізації державної екологічної політики України / О.М. Колієнов // Теорія та практика державного управління. – 2014. – Вип. 2. – С. 60-66.
7. Потапенко В.Г. Державна політика сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки / В.Г. Потапенко // Стратегічні пріоритети. – №3 (28), 2013 р. – с. 16 – 22.
8. Costanza, R., Cumberland, J.C., Daly, H.E., Goodland, R., Norgaard, R., 1997. An Introduction to Ecological Economics. St. Lucie Press, Boca Raton, p. 275.
9. The Role of Ecosystems in Developing a Sustainable 'Green Economy' (UNEP), 2010. <http://www.unep.org/ecosystemmanagement/Portals/7/Documents/policy%20series%202%20-%20small.pdf>
10. D. Gabor and U. Colombo with A. King and R. Galli (1979), "Beyond the Age of Waste", Elmsford, New York: Pergamon Press.
11. Правовые основы развития зеленой экономики в странах-членах организации Черноморского экономического сотрудничества. Региональный обзор и диалог о системах и перспективах, 2012 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.bsec-organization.org/aoc/enviroprotect/Pages/130129%20MEMO%20014%20-%2020%20Website_Attachment%20%20reduced%20format%20Rus.pdf
12. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Вашенко (заст. голови), Ю.П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К.: Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.
13. Навстречу «зеленой» экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности – обобщающий доклад для представителей властных структур [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.unep.org/greeneconomy/Portals/88/documents/ger/GER_synthesis_ru.pdf

References.

1. Balueva O.V. (2014), "Methodology for managing sustainable development of the city on ecology and economics basics", D.Sc. Thesis, Economics of Natural Resources and Environment Protection, State Higher Educational Institution «National Mining University», Dnipropetrovsk, Ukraine.
2. Ditrh V. (2009), *Zeljonyj biznes – milliardnaja selka! Na smenu dotkomam prihodjat dotgriny* [Green Business - das Milliardengeschäft], In-t jekon. i prognozirov. NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
3. Doing Business (2014), "Going Beyond Efficiency. A World Bank Group Flagship Report", International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, available at: <http://russian.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual-Reports/English/DB15-Full-Report.pdf> (Accessed November 2015).
4. Burkyns'kyj B.V., Halushkina T.P., Reutov V.Ye. (2011), «Zelena» ekonomika kriz' pryizmu transformatsijnykh zrushen' v Ukraini ["Green" economy in the light of the transformational shifts in Ukraine], IPREED NAN Ukrainy, PP «Pidpryemstvo Fieniks», Odessa – Saky, Ukraine.
5. Zhuravs'kyj V.L. (2010), "Ukraine on the path to sustainable development", *Suchasni vyklyky dlia Ukrainy u sferi polityky, ekonomiky ta prava v umovakh hlobalizatsii* [Contemporary challenges for Ukraine in politics, economics and law in the context of globalization], Materialy Mizhnarodnoi naukoivo-praktychnoi konferentsii [Materials of international scientific-practical conference], Irpin', Ukraine, 2010, pp. 172-176.
6. Koliienov O.M. (2014), "Conceptual framework strategy formation and implementation of state environmental policy Ukraine", *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, vol. 2, pp. 60-66.
7. Potapenko V.H. (2013), "State policy of sustainable development based on "green" economy", *Stratehichni priorityety*, vol. 3 (28), pp. 16 – 22.
8. Costanza, R. Cumberland, J.C. Daly, H.E. Goodland, R. and Norgaard, R., (1997), *An Introduction to Ecological Economics*. St. Lucie Press, Boca Raton, Florida, USA.
9. UNEP (2010), "The Role of Ecosystems in Developing a Sustainable "Green Economy"", available at: <http://www.unep.org/ecosystemmanagement/Portals/7/Documents/policy%20series%202%20-%20small.pdf> (Accessed November 2015).
10. Gabor, D. Colombo, U. King, A. and Galli, R. (1979), *Beyond the Age of Waste*, Pergamon Press, Elmsford, New York, USA.
11. BSEC (2012), "The legal basis for the development of a green economy in the member states of the Black Sea Economic Cooperation. Regional review and dialogue about systems and prospects", available at: http://www.bsec-organization.org/aoc/enviroprotect/Pages/130129%20MEMO%20014%20-%2020%20Website_Attachment%20%20reduced%20format%20Rus.pdf (Accessed December 2015).
12. Kovbasiuk, Yu.V. Vaschenko, K.O. Surmin, Yu.P. (2012), *Derzhavne upravlinnia* [Public administration], NADU, Kyiv – Dnipropetrovsk, Ukraine.
13. UNEP (2011), "Towards a "green" economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication - a synthesis report for the representatives of power structures", available at: http://www.unep.org/greeneconomy/Portals/88/documents/ger/GER_synthesis_ru.pdf (Accessed December 2015).

Стаття надійшла до редакції 08.12.2015 р.

ТОВ "ДКС Центр"